

BOEK BESPREKING

„Kurzer Leitfaden der zahnärztlichen Metallkunde für Studierende der Zahnheilkunde”. Prof. Dr. F. Schoenbeck. 2de druk. 170 p. p. 120 fig. Geb. R. M. 14.40. Berlin 1931. Hermann Meusser.

Het is een buitengewoon onprettige taak dit boekje te moeten bespreken; ik kan er eigenlijk geen goeds van zeggen. Zulke boekjes konden beter ongeschreven blijven.

Natuurlijk hebben de lezers van dit oordeel, zoowel als Schoenbeck, en ook Meusser, recht op een argumentatie mijner uitspraak.

„Zahnärztliche Metallkunde für Studierende der Zahnheilkunde” mag, als stukje van de materiaalkunde, nooit iets anders zijn dan een deel der tandheelkundige technologie, gelijkwaardig aan en op één trap staande met de kennis der in de betrokken techniek te gebruiken gereedschappen en apparaten en de kennis der gebruikelijke arbeidsmethodes. Als zoodanig wordt haar functie bepaald door de genoemde, met haar evenwijdig loopende takken, maar wordt ook omgekeerd de te volgen techniek en de aan het gereedschap te stellen eischen mede door haar aangegeven. Kortom het verband tusschen materiaalkunde en techniek is zéér eng en onverbreekbaar. Hieruit volgt, dat hij, die tandheelkundige metaalkennis wenscht te beoefenen en nog meer hij, die in dit leervak als docent-publicist wenscht op te treden, behoorlijk thuis moet zijn in de tandheelkundige techniek.

Daarnaast is ongetwijfeld een voldoende hoeveelheid kennis van natuur- en scheikunde, van wiskunde en van andere wetenschappen noodig, die hier als *hulp* vakken dienst doen.

De vraag, of men deze verschillende kundigheden het gemakkelijkst in een chemicus of in een tandarts kan vereenigen, acht ik in haar algemeenheid niet te beantwoorden en van ondergeschikt belang. Want het wil mij voorkomen, dat een gedurende een aantal jaren verbonden-zijn aan een belangrijk tandheelkundig instituut, een daartoe geschikt chemicus evenzeer de ge-

legenheid biedt, zich voldoende te oriënteren in de tandheelkundige techniek, als het een tandarts mogelijk moet zijn in een dergelijke periode zich de hem eventueel ontbrekende kennis van chemie e.d. eigen te maken.

Mijn eerste grief nu tegen Schoenbecks werk is, dat hij geen enkel blijk geeft zich, sedert den eersten druk van zijn boekje, in 1922, waarvan te dezen opzichte deze druk niet verschilt, in de tandheelkunst te hebben ingewerkt. Hij was en bleef een vreemdeling in het odontologisch Jeruzalem. Contact met wat de tandarts *doet* met zijn materialen, heeft Schoenbeck nergens, zelfs niet waar hij, (in *zijn* opzet overigens zeer inconsequent), een hoofdstukje wijdt aan een *arbeidsmethode*. (Kap. 4: das Gieszen.)

Zonder aan dit bezwaar te kort te doen zou men c.q. van het standpunt van den chemicus een logisch geheel en een systematischen bouw in een dergelijk leerboekje kunnen construeeren. Helaas schiet de schrijver ook hierin hopeloos te kort. Ik noem slechts een paar voorbeelden.

Verzuimd wordt in den opzet de onmisbare nadruk te leggen op het kristallijne karakter der metalen. Dit wreekt zich, waar Sch. de microscopie bespreekt; dit maakt op blz. 4 reeds passages voor den leerling onbegrijpelijk (bij „Kaltbearbeitung” en bij „deformierte Kristallite”); dit is de oorzaak, bij de behandeling der thermische analyse, (blz. 17 e.v.) van een weergave der gedachten, die den gebruikelijken spasmodischen gang in een slecht dictaat evenaart.

Nog op geen stukken na is de auteur klaar met de behandeling der trinaire systemen, of hij springt over naar een ternair diagram.

Vóór blz. 31 was nog geen sprake van een behoorlijke bespreking der chemische verbindingen, noch van omzettingen in vasten toestand, — maar op genoemde pagina drukt hij een diagram af, dat slechts met de kennis van deze beide kan worden begrepen. Dit diagram is hier en in dezen vorm allerminst noodzakelijk. Men mag verwachten, dat het later te pas zal komen en wordt teleurgesteld. Op blz. 59 is bij zijn, overigens onjuiste, uitspraak: „Bei den in der Zahnheilkunde gebräuchlichen Goldlegierungen, die sich aus Gold, Silber und Kupfer aufbauen, sind ohne Weiteres Mischkristalle zu erwarten”, de schrijver de figuur van eenige bladzijden vroeger, naar het schijnt al weer vergeten.

Ook, waar in deze buurt (pag. 59 e.v.) slordig over het probleem van het onvolkomen evenwicht wordt heengelopen, komt

Schoenbecks te kort aan het licht. Nergens wordt den student het verband tusschen het gloeien en het min of meer snel koelen van sommige goudsoorten, met evenwichtstoestand en physische eigenschappen duidelijk gemaakt; nergens ook blijkt, dat de schrijver zich dit verband duidelijk bewust is.

Evenmin overtuigt Schoenbeck ons, — om materiaal, ik meen nu wetenschappelijk materiaal, te kunnen verwerken tot één geheel, moet men dit toch eerst in zijn geestelijk bezit hebben — dat hij de litteratuur van zijn vak kent. Hij doet het tegendeel vermoeden, want de *Duitsche* litteratuur, met name na 1922, is in zijn opgaven betrekkelijkerwijze verwaarloosd, — van de overweldigende hoeveelheid *Amerikaansche* en *Engelsche* litteratuur is geen notie genomen, is in letterlijken zin niet één opgave in het heele boekje te vinden.

Eindelijk vermeld ik nog even, dit geldt „maar” het uiterlijke, dat de groote meerderheid der diagrammen zijn geteekend in den stijl van „Jantjes kladschrift”. De auteur moet er zich voor schamen en Meusser had althans *deze* onbehoorlijkheid niet over zijn kant mogen laten gaan. Dit wat de teekeningen betreft; met de micro-foto's is het erger. Klaarblijkelijk beschikt de schrijver niet over een voldoende vaardigheid om metallografische praeparaten te maken en stellig niet over de meest elementaire fototechniek. In het heele boekje is vrijwel geen behoorlijke, niet-overgenomen, foto te vinden.

Ten slotte: voor mij liggen nog eenige blaadjes met détailkritiek. Ik zal ze den lezer sparen.

Bij de beoordeeling van een product als dit moeten overwegingen van collegiale, van redactioneele en van internationale hoffelijkheid zwijgen. Tegenover het werk van de landgenooten van den schrijver, de niet-tandartsen *S t e r n e r - R a i n e r* en den helaas te vroeg ontslapen *N o w a c k*, is dit boekje een blamage voor de technische afdeeling van het Berlijnsche instituut. Men kan slechts betreuren, dat het schijnbaar den uitgever Meusser, aan wiens energie de *Duitsche* tandheelkunde schitterende uitgaven dankt, niet mogelijk is geweest de copie voor dit „werk” te deponeeren waar zij thuis hoorde, in den prullemand.

B. R. BAKKER.